

Териториално статистическо бюро - Северозапад
Отдел „Статистически изследвания - Враца“

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ ВРАЦА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

В резултат на демографските и емиграционните процеси в края на 2023 г. по данни от текущата демографска статистика населението на област Враца е 147 619 души, което представлява 2.3% от населението на страната и 22.2% от населението на район Северозападен. В сравнение с 2022 година то намалява с 1 255 души, или с 0.8%.

Мъжете в област Враца са 71 442 (48.4%), а жените – 76 177 (51.6%), или на 1 000 мъже се падат 1 066 жени.

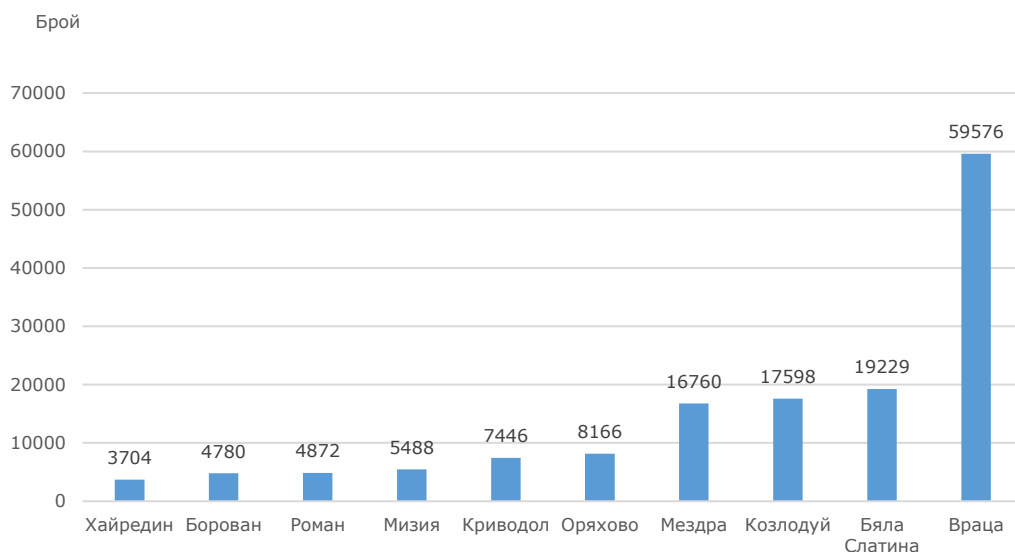
Към 31.12.2023 г. в градовете живеят 87 204 души, или 59.1% от населението на областта, а в селата е 60 415 души (40.9%).

Към 31.12.2023 г. най-голям брой население е съсредоточен в община Враца - тук живеят 59 576 лица, или 40.4% от общият брой за областта. Най-малка по брой на населението е община Хайредин, в която живеят 3 704 лица, или 2.5% от общото население на област Враца.

В областния център град Враца в края на годината живеят общо 48 406 лица, от които 22 848 мъже и 25 558 жени.

Фиг. 1. Население на област Враца по общини към 31.12.2023 година

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ ВРАЦА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Продължава процесът на застаряване на населението. В края на 2023 г. лицата на 65 и повече навършени години са 36 890, или 25.0% от населението на областта. Процесът на остаряване е по-силно изразен сред жените отколкото сред мъжете. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - по-ниска средна продължителност на живот при тях.

Общият **коефициент на възрастова зависимост¹ в област Враца към края на 2023 г.** е 64.0%, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по 1.5 лица в активна възраст. Това съотношение е по-благоприятно в градовете – 56.9%, отколкото в селата -75.3%.

Застаряването на населението в област Враца води до повишаването на неговата средна възраст, която през 2023 г. е 45.9 години, при средна за страната - 45.2 години. При мъжете тя е 43.9, а при жените - 47.9 години.

Тенденцията на застаряване на населението довежда до промени в неговата основна възрастова структура - **под, във и над трудоспособна възраст**. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните промени² при определянето на

¹ Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти.

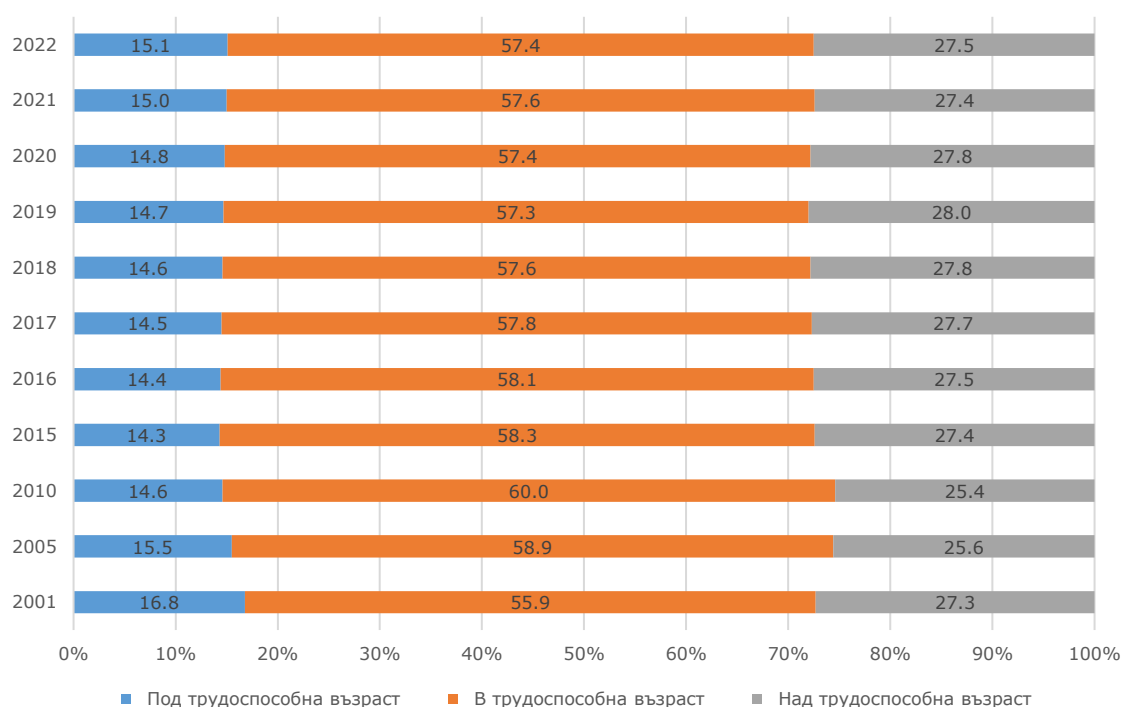
² Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 година).

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ ВРАЦА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

възрастовите граници за пенсиониране. За 2023 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 62 години за жените и 64 години и 6 месеца за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст към края на 2023 г. за област Враца е 84 503 души, или 57.2% от цялото население. Над трудоспособна възраст са 40 823, или 27.7%, а под трудоспособна възраст – 22 293, или 15.1% от населението в областта.

Фиг. 2. Население под, във и над трудоспособна възраст в област Враца към 31.12

Раждаемост

През 2023 г. в област Враца живородените деца са 1 265. В сравнение с предходната година броят на живородените деца се е увеличил с 30. **Коефициентът на раждаемост**³ е 8.5‰ (за страната – 8.9‰). По този показател областта се нарежда на 11-то място.

³ Брой живородени деца на 1000 души от средногодишния брой на населението през годината.

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ ВРАЦА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

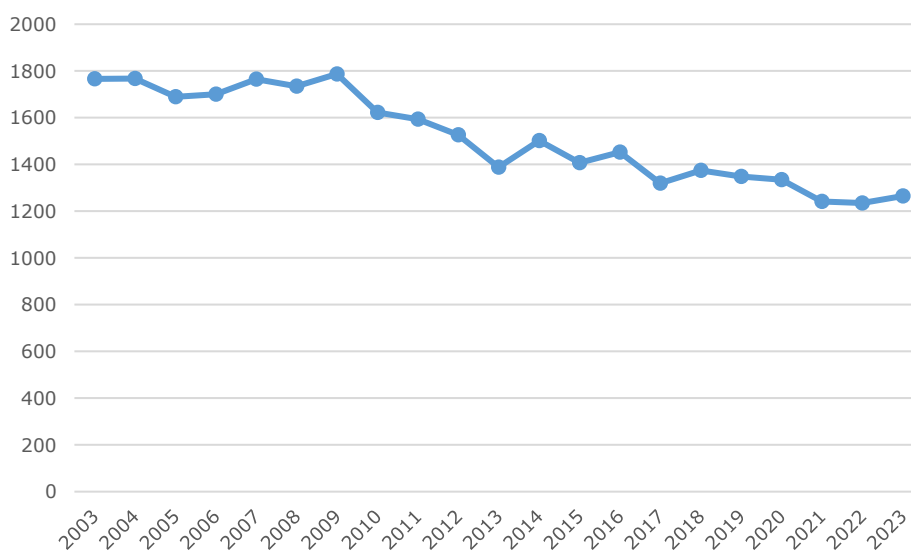
От всички живородени през 2023 г. 656 са момчета, а 609 – момичета, или на 1000 момчета се падат 928 момичета.

В градовете живородените деца са 673, а в селата – 592 деца, или на 1000 души от градското население се падат 7.6 живородени деца.

Средната възраст при раждане на първо дете е 26.0 години, 51.1% от живородените деца са родени от жени на възраст между 20-29 години. През 2023 г. средния брой живородени деца от една жена е 1.92. За сравнение през 2022 г. той е 1.84, а през 2010 г. - 1.46 деца.

От 1991 г. започна да се формира тенденция на увеличаване на абсолютния брой и относителен дял на извънбрачните живородени деца. Техният относителен дял 56.3% през 2003 г. нараства на 77.5% за 2023 година. Броят на живородените брачни деца в област Враца е 285 деца, а на извънбрачните е 980.

Фиг. 3. Живородени деца през периода 2002 - 2023 година в област Враца

Смъртност

Броят на умрелите лица в област Враца през 2023 г. е 2 878, а коефициентът на обща смъртност⁴- 19.4‰. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява с

⁴ Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ ВРАЦА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

508, или с 15.0%. Нивото на общата смъртност продължава да е твърде високо, като коефициентът на обща смъртност в страната е 15.7‰.

Смъртността сред мъжете (21.6‰) е по-висока в сравнение със смъртността сред жените (17.4‰). През 2023 г. на 1 000 жени умират 1 163 мъже.

С най-висока смъртност в страната са областите Видин – 23.4‰, Габрово – 21.9‰ и Монтана – 21.6‰. В осем области смъртността е по-ниска от общата за страната, като най-ниска е в София (столица) – 11.4‰.

Естествен и механичен прираст

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение. Разликата между ражданията и умираанията представлява **естественият прираст** на населението. След 1990 г. демографското развитие на областта се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. През 2023 г., в резултат на отрицателния естествен прираст, населението на област Враца е намаляло с 1 613 души.

Намалението на населението, измерено чрез **коефициента на естествения прираст, е минус 10.9‰**. Коефициентът на естествен прираст в градовете е минус 7.9‰, а в селата - минус 15.2‰, или намалението на населението в областта в резултат на естествения прираст се дължи предимно на негативните демографски тенденции в селата.

През 2023 г. всички общини в областта имат отрицателен естествен прираст. С най-малки по стойност коефициенти на отрицателен естествен прираст са общините Козлодуй (минус 4.3‰) и Враца (минус 8.7‰). С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст е община Хайредин - минус 27.4‰, следвана от общините Криводол (минус 17.2‰) и Мизия (минус 16.8‰).

Съществено влияние върху броя и структурите на населението в областта оказва и **механичният прираст** (нетното салдо от външната миграция), който през 2023 г. е положителен - плюс 358 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите (4 867) се и изселилите (4 509) се от областта.

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ ВРАЦА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Изменението на населението в резултат на външната миграция, измерено чрез **коефициента на нетна миграция**, е 2.4‰⁵.

През 2023 г. най-голям механичен прираст има в общините Роман (44.6‰) и Борован (26.4‰). С най-голямо намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст са общините Враца (-4.4‰) и Козлодуй (-3.4‰).

⁵ Отношение на нетната миграция към средногодишното население през годината (на 1 000 души).

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ ВРАЦА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година. В годините на преброяванията се правят преизчисления на населението в края на съответната година.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година. Източник на данните за броя и структурите на населението е Статистическият регистър на населението, поддържан от Националния статистически институт.

Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умирация, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживееене на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.